

Андрій Бокотей

А хто-хто в рукавичці живе?

Ремез – близький родич відомої вам великої синиці, проте розміром дещо менший від неї. Ці пташки поширені по всій території України, окрім Карпат та Кримського півострова. Найчастіше ремез оселяється вздовж порослих вербами та тополями берегів річок чи озер, рідше – в очеретяних заростях на болотах, ставах чи водосховищах. Побачити ремеза можна лише зрідка, зате часто можна почути його голос – високої тональності „тсії”.

Ремез належить до перелітних птахів, хоча в теплі зими незначна їх кількість залишається зимувати. Птахи прилітають до нас на початку квітня, а через тиждень-два приступають до будівництва гнізд. Пара птахів будує гніздо не менше двох тижнів.

Серед наших птахів ремез – знаний майстер оригінальних гнізд. Оселю, що здалека нагадує рукавичку, ці пташки звивають з рослинних волокон і пуху верби, тополі, осики, рогозу або очерету. Стінки гнізда товщиною 1–2 см на-

дійно захищають потомство від холоду та негоди. Гніздо ремеза таке міцне, що може висіти на деревах ще кілька років після його використання. Прикріплюється конструкція до звисаючих гілок дерев або кущів. Над водняним плесом пташки вибирають місце для гнізда на висоті 1–5 м, а над сушею – до 10 м. У такий спосіб птахи захищають потомство і від пернатих хижаків, які, намагаючись дістати пташенят, не в змозі втриматися на тоненькій гілці, і від наземних тварин, які переважно не люблять лізти у воду. Якщо хижаку все-таки пощастить „зафіксуватися” на гнізді

ремеза, то всередину дістануться

не так вже й просто: вхід до гнізда зроблений у вигляді такої тонкої трубки, завдовжки 4–5 см, що крізь неї може прослизнути лише маленький птах.

Крім звичайних гнізд-рукавичок ремези будують так звані „холості” гнізда. Вони, як правило, менші за розмірами й мають форму кільця або мішка з двома отворами. Таке гніздо самець зводить переважно після завершення будови „сімейного” кубельця. Вважається, що воно слугує йому для відпочинку та ночівлі, в той час як самка насиджує кладку й обігриває пташенят сама.

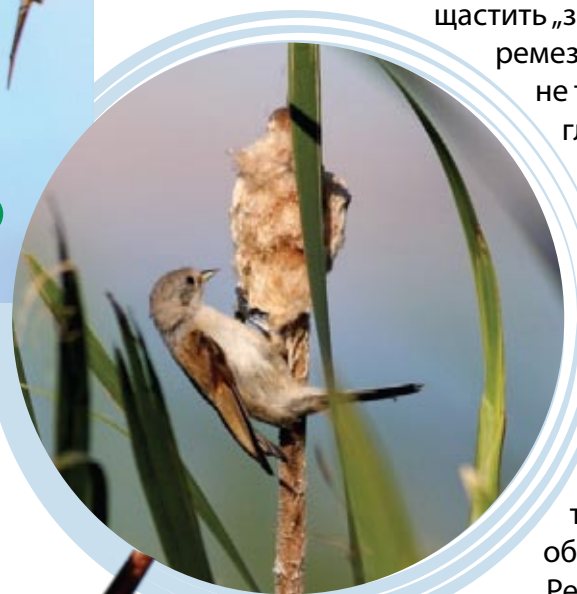
Ремези не ремонтують

старих гнізд і не викорис-

товують їх повторно. Існує думка,

що старе гніздо слугує ремезу орієнтиром для повернення на свою гніздову територію. Навесні залишки гнізда як ремези, так і інші птахи використовують для будівництва нових гнізд.

Самка ремеза відкладає 6–7 білих овальних яєць зазвичай через кілька днів після завершення будівництва гнізда (хоча відомі

випадки, коли кладка починалася ще в недобудованій споруді) і насиджує їх протягом двох тижнів. У цей час самець годує насідку. Поживу ремеза становлять дрібні комахи (жуки, гусінь, метелики, комарі й ін.) та павуки, рідше – насіння рослин. Після вилуплення пташенята знаходяться в гнізді понад два тижні, їх вигодовують обоє батьків. Пташенят, які покинули гніздо, батьки догодовують ще кілька днів, а потім, аж до відльоту, родина кочує заростями вздовж берегів водойм. Відліт починається в серпні і, в залежності від погодних умов, триває до вересня-жовтня. Зимують наші птахи на Балканському та Апеннінському півостровах.

Через потаємний спосіб життя та складність вивчення гніздового періоду ремеза, цей птах є одним з найменш вивчених в Україні. Ми не знаємо точно, де саме в Середземномор'ї зимують наші птахи, нам не відомий склад їхнього раціону в гніздовий і позагніздовий періоди, не вивчені й причини коливання чисельності популяції птаха, і його реакції на різні чинники людської діяльності поблизу гніздових територій. Саме для того, щоб привернути увагу до цього цікавого і маловивченого птаха, 2009 рік оголошений роком ремеза.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ІГРИ

ВІДГАДАЙТЕ ПТАШКУ!

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ІНТЕЛЕКТ-ШОУ „КОЛОСОК”

1. Який птах дав назву козацьким човнам?
2. Хто з птахів може пересуватися стовбуром дерева донизу головою?
3. Яка пташка ніколи не сідає на землю?
4. У кого з наших диких птахів оперення буває лише білого кольору?
5. Хто навесні прилітає з вирію раніше?
6. Що робить зозуля з яйцями у гнізді прийомних батьків?
7. Яким органом видає звуки під час токового польоту баранець?
8. Політ якого птаха безшумний?
9. Чим годують пташенят у перші дні їхнього життя голуби?
10. Леонардо да Вінчі вважав, що птахи сповільнюють швидкість, розвертаючи і розпускаючи хвіст. Чим же насправді птахи регулюють швидкість польоту?
11. Який горобиний птах вміє плавати під водою, збираючи корм на дні?
12. Чому мати Ярослава Мудрого не могла б сказати, що її дитину приніс лелека?
13. Хто з перелічених птахів занесений до Червоної книги України?
1 – очеретяний лунь; 2 – чорний лелека; 3 – савка; 4 – беркут; 5 – слуква.
14. Хто з цих птахів прилітає в Україну лише взимку?
1 – шпаки; 2 – граки; 3 – снігурі; 4 – зяблики; 5 – чечітки.

Підготував Андрій Бокотей